# SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA L. A. GEELHOEDA, predstavljeni 1. februarja 2005[1]

## I – Uvod

1. V tej zadevi Komisija Evropskih skupnosti predlaga Sodišču, naj odloči, da Helenska republika s tem, da v predpisanem roku ni sprejela vseh potrebnih ukrepov za povračilo pomoči, za katere je bilo ugotovljeno, da niso zakonite in združljive s skupnim trgom (razen tistih, ki se nanašajo na prispevke za IKA [nacionalni državni organ socialne varnosti]), v skladu s členom 3 Odločbe Komisije 2003/372/ES z dne 11. decembra 2002 o pomoči, ki jo je Grčija dodelila družbi Olympic Airways (v nadaljevanju: Odločba)[2], oziroma s tem, da Komisije v vsakem primeru ni obvestila o ukrepih, sprejetih v skladu s členom 4 te odločbe, ni izpolnila svojih obveznosti iz navedenih členov in Pogodbe ES.

### A – *Dejansko stanje*

2. Dejansko stanje je bilo izčrpno predstavljeno v Odločbi. Omejil se bom na primerjanje dejanskih in postopkovnih elementov, ki so pomembni za ta postopek ter se nanašajo samo na domnevno neizpolnjevanje obveznosti Helenske republike, ki izhajajo iz členov 3 in 4 navedene odločbe.

3. Komisija je leta 1996 proti tej državi članici začela postopek iz člena 88(2) Pogodbe ES v zvezi s pomočjo, dodeljeno družbi Olympic Airways, ki je pripeljal do sprejetja Odločbe Komisije 1999/332/ES z dne 14. avgusta 1998[3], ki se nanaša na zavarovanja, znižanje in preoblikovanje dolgov v lastniški kapital, odobrene v letu 1994, kot tudi na druga zavarovanja in kapitalske vložke v skupni višini 40,8 milijarde GRD, ki jih je treba plačati v treh delih, po 19, 14 in 7,8 milijarde GRD. Tem pomočem je bil priložen načrt za prestrukturiranje, ki je bil popravljen za obdobje med letoma 1998 in

1 — Jezik izvirnika: francoščina.

2 — UL L 132, str. 1.

3 — UL 1999, L 128, str. 1.

2002, podrejene pa so bile posebnim pogojem.

4. Komisija je s Sklepom z dne 6. marca 2002 začela postopek iz člena 88(2) ES z obrazložitvijo, da navedeni načrt za prestrukturiranje ni bil izveden in da določeni pogoji iz Odločbe o odobritvi pomoči niso bili izpolnjeni. Odločba o začetku postopka je vsebovala odredbo o predložitvi podatkov v skladu s členom 10 Uredbe Sveta (ES) št. 659/1999[4].

5. Komisija je 9. avgusta 2002 na Helensko republiko naslovila novo odredbo za predložitev podatkov, s katero je zahtevala predvsem predložitev bilance stanja in zneskov v zvezi z obratovalnimi stroški, plačanimi državi. Komisija je menila, da so odgovori grških organov pomanjkljivi.

6. Komisija je 11. decembra 2002 potrdila odločbo, ki je predmet tega postopka. Temelji predvsem na ugotovitvi, da večina ciljev načrta za prestrukturiranje ni bila dosežena in da so bili pogoji iz Odločbe 1999/332 le delno izpolnjeni. Komisija v njej ugotavlja tudi, da se Odločba o odobritvi pomoči ni uporabljala pravilno. Dalje se sklicuje še na obstoj nove pomoči za tekoče poslovanje, pri kateri gre v bistvu za to, da je Grčija dopuščala neplačevanje oziroma odloge plačil prispevkov za socialno zavarovanje od oktobra do decembra 2001, davka na dodano vrednost (v nadaljevanju: DDV) na goriva in rezervne dele, najemnin, dolgovanih letališčem za leta od 1998 do 2001, v višini 2,46 milijona EUR, letaliških pristojbin v višini 33,9 milijona EUR in dajatve, imenovane „spatosimo“ (dajatev, obračunana potnikom ob odhodu z vseh grških letališč za razvoj teh letališč), v višini 61 milijonov EUR.

7. Besedilo Odločbe Komisije se glasi:

*„Člen 1*

Pomoč za prestrukturiranje, ki jo je Grčija dodelila družbi Olympic Airways v obliki:

a) zavarovanj posojil, ki so bila družbi odobrena do 7. oktobra 1994 na podlagi člena 6 grškega zakona št. 96/75 z dne 26. junija 1975;

4 — Uredba Sveta z dne 22. marca 1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 93 Pogodbe ES (UL L 83, str. 1).

b) novih zavarovanj posojil v višini 378 milijonov USD za posojila, dogovorjena pred 31. marcem 2001 za nakup novih letal in za naložbe, potrebne za selitev družbe Olympic Airways na novo letališče Spata;

c) odpusta dolga družbe Olympic Airways v višini 427 milijard grških drahem;

d) preoblikovanja dolga v lastniški kapital družbe v višini 64 milijard grških drahem;

e) kapitalskega vložka 54 milijard grških drahem, zmanjšanega na 40,8 milijarde grških drahem, v treh delih po 19, 14 in 7,8 milijarde grških drahem v letih 1995, 1998 in 1999;

ni združljiva s skupnim trgom v smislu člena 87(1) Pogodbe, ker niso več izpolnjeni naslednji pogoji, pod katerimi je bila odobrena prvotna pomoč:

a) učinkovita izvedba načrta za prestrukturiranje, da bi bila dosežena dolgoročna sposobnost preživetja družbe;

b) spoštovanje 24 posebnih obveznosti, povezanih z odobritvijo pomoči, in

c) redni nadzor izvedbe pomoči za prestrukturiranje.

*Člen 2*

Državna pomoč, ki jo je Grčija odobrila v obliki dopuščanja stalnega neplačevanja prispevkov za socialno varnost, DDV na gorivo in rezervne dele, ki ga dolguje družba Olympic Aviation, najemnin, dolgovanih različnim letališčem, letaliških pristojbin, dolgovanih letališču Spata in drugim letališčem, dajatve, imenovane ‚spatosimo', ni združljiva s skupnim trgom.

*Člen 3*

1. Grčija sprejme ukrepe, potrebne za izterjavo pomoči v višini 14 milijard GRD (41 milijonov eurov) od družbe, upravičene

do pomoči iz člena 1, ki ni združljiva s Pogodbo, kot tudi pomoči iz člena 2, ki ni bila dodeljena zakonito.

2. Izterjava pomoči se izvede nemudoma in v skladu s postopki nacionalne zakonodaje, če dopuščajo takojšnjo in učinkovito izvršitev Odločbe. Zneski, ki jih je treba izterjati, vključujejo obresti, dolgovane od dodelitve pomoči do dneva njenega dejanskega povračila. Obresti bodo izračunane na podlagi referenčne stopnje, ki se uporablja za izračun neto ekvivalenta subvencij za regionalne pomoči.

*Člen 4*

Grčija v dveh mesecih od vročitve te odločbe obvesti Komisijo o ukrepih, ki jih je sprejela na njeni podlagi.

[...]"

8. Grška vlada je 11. februarja 2003 obvestila Komisijo, da je neodvisnemu izvedencu naročila, naj preveri, ali je imela družba Olympic Airways neporavnane dolgove do države in ali je bila deležna prednostnega obravnavanja. Na podlagi tako pridobljenih podatkov je ta vlada izjavila, da ne bo izvršila členov 3 in 4 Odločbe.

9. Komisija je 6. marca 2003 to vlado obvestila, da bi morala ravnati v skladu z Odločbo. Komisija je 12. maja 2003 nanjo naslovila obvestilo z dodatnimi pojasnili o količinskih opredelitvah novih pomoči in zahtevala podrobne podatke o izvedbi povračila 41 milijonov EUR kot tudi dokazila o plačilu dolgov iz člena 2 navedene odločbe s strani družbe Olympic Airways.

10. Grški organi so odgovorili z dopisom z dne 26. junija 2003. Glede povračila drugega dela kapitalskega vložka v višini 41 milijonov EUR so navedli, da nameravajo izdati odločbo o izterjavi te pomoči še pred koncem avgusta 2003, medtem ko bodo preučeni pravni učinki odločbe in nadaljnji postopek. Poleg tega so zatrdili, da bo družba Olympic Airways letališčem poravnala svoj dolg v višini 2,46 milijona EUR iz naslova dolgovane najemnine.

11. Glede dolga IKI (organu za socialno varnost) v skupni višini 27,4 milijona EUR so se grški organi sklicevali na sklenjeni sporazum in na plačilo 5,28 milijona EUR, tako da ne bi več smelo biti vprašanja o dopuščanju dolga.

12. Glede dolga 33,9 milijona EUR iz naslova letaliških pristojbin, dolgovanih letališču Spata, so navedeni organi zatrdili, da zaradi načina upravljanja tega letališča niso bili pristojni. Vendar so se sklicevali na plačilo 4,83 milijona EUR na podlagi sporazuma v ta namen in predložili dokazilo o plačilu tega zneska. Sicer naj bi se ta sporazum nanašal na poplačilo dolga v dvanajstih četrtletnih obrokih. Navedli so, da naj bi bil ves znesek dolga povrnjen aprila 2005.

13. Glede dolga v višini 61 milijonov EUR iz naslova dajatve „spatosimo" so grški organi zatrjevali, da je bilo plačilo 22,8 milijona EUR izvedeno na podlagi sporazumov, sklenjenih v ta namen. Za ta znesek in druga plačila so predložili dokazila. Glede dolga 28,9 milijona EUR do ministrstev in javnih institucij so ti organi trdili, da ni jasnih navedb o zadevnih obveznostih, ker ni bilo podatkov o letalskih vozovnicah, izdanih v korist zaposlenih.

14. Ker Komisija ni bila zadovoljna s temi pojasnili, je vložila to tožbo in predlaga Sodišču, naj:

— ugotovi, ali Helenska republika s tem, da v predpisanem roku ni sprejela vseh potrebnih ukrepov za povračilo pomoči, ki so bile razglašene za nezakonite in nezdružljive s skupnim trgom (razen tistih, ki se nanašajo na prispevke za IKA), v skladu s členom 3 Odločbe [...], oziroma s tem, da Komisije v vsakem primeru ni obvestila o ukrepih, sprejetih v skladu s členom 4 te odločbe, ni izpolnila svojih obveznosti iz navedenih členov in Pogodbe ES;

— toženi stranki naloži plačilo stroškov.

15. Grška vlada je predlagala Sodišču, naj tožbo zavrne in naj plačilo stroškov naloži Komisiji.

## II – Presoja

— posledice zakona št. 3185/2003 (v nadaljevanju: grški zakon)[5] za uporabo Odločbe v nacionalnem pravnem redu.

### A – *Uvodne ugotovitve*

16. Iz spisa izhaja, da se razprave med Komisijo in Helensko republiko nanašajo na tri različne teme:

— povračilo zneska 41 milijonov EUR. Pri tem gre za drugi del pomoči za prestrukturiranje iz člena 1 Odločbe, ki je bil družbi Olympic Airways nakazan septembra 1998. Ta znesek je bil izrecno naveden v členu 3(1) te odločbe;

— povračilo „nove pomoči" iz člena 2 Odločbe. Njen znesek v Odločbi ni bil izrecno naveden. Različni sestavni deli te pomoči in njeni pripadajoči zneski so bili opisani v točkah od 200 do 209 obrazložitve Odločbe;

17. Svojo analizo bom začel s tretjim delom, ker bi lahko ta del v nacionalnem pravnem redu oviral izvrševanje Odločbe tako, da bi pravno onemogočil izterjavo pomoči iz sredstev, ki jih je družba Olympic Airways še vedno imela med sprejetjem te odločbe. Poleg tega se ob domnevi, da bi lahko grški zakon pravilno izvrševanje Odločbe otežil ali celo onemogočil, postavlja vprašanje, ali sprejetje tega zakona ni povod za neizpolnjevanje obveznosti, ki izhajajo iz prava Skupnosti.

18. Kot sem že navedel v točki 2 teh sklepnih predlogov, je predmet te zadeve samo domnevno neizpolnjevanje obveznosti, ki izhajajo iz Odločbe. Tako trditve, ki izhajajo iz domnevnih napak ali nepravilnosti pri presoji dejstev in okoliščin, ki so podlaga tej odločbi, v tem postopku niso dopustne.[6]

5 — FEK 229/26.9.2003.

6 — Glej sodbe z dne 30. junija 1988 v zadevi Komisija proti Grčiji (226/87, Recueil, str. 3611, točka 11); z dne 27. oktobra 1992 v zadevi Komisija proti Nemčiji (C-74/91, Recueil, str. I-5437, točka 10) in z dne 27. junija 2000 v zadevi Komisija proti Portugalski (C-404/97, Recueil, str. I-4897, točka 57).

B – *Grški zakon*

19. Komisija je grški zakon prvič omenila šele v odgovoru. Sprejetja tega zakona seveda ni mogla upoštevati. Vloga je bila v sodnem tajništvu Sodišča evidentirana 25. septembra 2003, medtem ko je bil navedeni zakon objavljen v *Uradnem listu Helenske republike* 26. septembra 2003.

20. Komisija ugotavlja, da je grški zakon v svojem členu 27 ustvaril potreben okvir za prestrukturiranje skupine Olympic. Poleg prenosa osebja je ta ukrep zajemal prenos sredstev nekdanje družbe Olympic Airways – to pomeni zrakoplove in njihove pripadajoče državne garancije, pravice v zvezi z letom, splošno znane kot „sloti", ime, tržni delež, pogodbene odnose in različne zdrave terjatve – na novo družbo „Olympic Airlines", ki je bila brez vseh dolgov, ne da bi bilo mogoče pri novi družbi izterjati dolgove nekdanje družbe. Ta nova družba, na katero se niso prenesle obveznosti družbe Olympic Airways, bi bila torej postavljena pod posebno varstvo pred upniki nekdanje družbe. Poleg tega naj bi bil podoben postopek predviden za druge panoge družbe Olympic Airways.

21. Vendar pa naj bi po mnenju Komisije nacionalni organi, s tem ko so sredstva nove družbe, tj. Olympic Airlines, postavili v sistem posebne zaščite pred njenimi upniki, preprečili izterjavo pomoči v skladu z Odločbo. Hkrati bi skupina Olympic ohranila predvsem obveznosti brez sredstev, s katerimi bi večinoma lahko odplačala pripadajoče dolgove. Ovira za dejansko povračilo pomoči, ki izhaja iz tega, je bila tako načrtovana na zakonodajni ravni in je večinoma že obstajala.

22. Komisija sicer meni, da naj v tem primeru ne bi šlo za ustanovitev podružnice s strani družbe, upravičenke do pomoči, ampak za prenos na drugo družbo skupine. Tako naj bi Grčija, edina ali glavna delničarka zadevnih družb, zagotovila gospodarsko kontinuiteto med družbama Olympic Airways in Olympic Airlines z operacijo preoblikovanja, ki zajema prevzem najdonosnejših sredstev nekdanje družbe Olympic Airways s strani nove družbe, in to brez kakršnega koli povračila. Na podlagi grškega zakona bi bila nova družba zaščitena pred upniki nekdanje družbe. Tako naj bi Grčija skoraj leto po sprejetju Odločbe sprejela zakonske ukrepe, ki bi na ravni nacionalne zakonodaje preprečili dejansko povračilo pomoči. Ta država naj bi s tem poskusom odvzema Odločbi vseh stvarnih učinkov naredila prav nasprotno od tistega, kar bi morala storiti v skladu z navedeno odločbo.

23. Grška vlada v svoji dupliki ne odgovarja neposredno na vsebinske trditve o ciljih ter

gospodarskih in pravnih posledicah grškega zakona.

24. Naprej trdi, da naj trditve Komisije ne bi bile sprejemljive glede na to, da brez predhodnega postopka ne bi mogla preseči predmeta tega postopka, in sicer izvrševanja Odločbe s strani Helenske republike. V tem okviru opozarja na postopek preiskave, ki ga je Komisija začela z Odločbo z dne 16. marca 2004 v skladu s členom 88(2) Pogodbe ES v zvezi z domnevno novo državno pomočjo v korist družbe Olympic Airways. V okviru tega postopka naj bi bila ena glavnih tem prav grški zakon in preoblikovanje skupine Olympic Airways na podlagi tega zakona. Dokler še vedno poteka upravni postopek preiskave v skladu z navedenim členom 88(2) Pogodbe ES v zvezi z novo pomočjo, naj Komisiji ne bi bilo dovoljeno predložiti trditev in pritožbenih razlogov, ki so predmet te preiskave. Sicer bi rezultat te preiskave prejudicirala s prezgodnjimi trditvami.

25. Nato grška vlada navaja kratek povzetek razlogov, ki so povod za grški zakon. Ta bi zagotovil pravno podlago za operacijo prestrukturiranja družbe Olympic Airways, katere cilj je čim hitreje prenesti letalske dejavnosti te družbe in omogočiti privatizacijo njenih drugih dejavnosti. Tako bi Grčija lahko pridobila nazaj čim večji del vseh naložb, ki jih je izvedla v korist družbe Olympic Airways od leta 1994 naprej. Družba naj bi Komisijo obveščala vse od začetka teh ukrepov.

26. Navedena vlada nazadnje trdi, da naj grški zakon ne bi preprečeval izterjave državnih pomoči, navedenih v Odločbi. Postopek izterjave naj bi se že začel neodvisno in samostojno potekal skladno z določbami grške zakonodaje.

27. Zdi se mi, da trditve grške vlade, v skladu s katero trditve Komisije v zvezi z grškim zakonom niso dopustne, ni mogoče sprejeti. V zvezi s tem je treba ločevati med preiskavo združljivosti operacij, predvidenih s tem zakonom, s členom 88(1) Pogodbe ES ter med oceno pravnih in finančnih posledic navedenega zakona na izvrševanje Odločbe, do katere je poleg tega prišlo pred njegovim sprejetjem.

28. Pri tej tožbi zaradi neizpolnitve obveznosti gre samo za to, da se ugotovi, ali grški zakon ustvarja pravne ali gospodarske ovire za učinkovito izvrševanje Odločbe.

29. Iz te odločbe namreč izhaja, da je njen cilj povračilo pomoči, s katerimi Grčija ni zakonito podpirala gospodarskih in trgovskih dejavnosti družbe Olympic Airways ter je tako izkrivljala konkurenco v dejavnosti civilnega letalstva. Da bi dosegli ta cilj, mora finančne posledice izterjave nositi družba, ki je z gospodarskega in s finančnega vidika dejansko odgovorna za gospodarske dejavnosti, ki jih spodbujajo sporne pomoči.

30. Iz podatkov, ki nam jih je Komisija predložila o grškem zakonu in jim poleg tega grška vlada ne nasprotuje, izhaja, da je uporaba navedenega zakona povzročila, da se je upravljanje vseh dejavnosti zračnega prometa preneslo z družbe Olympic Airways na novo družbo Olympic Airlines. Ta operacija je zajemala prenos vseh njenih pripadajočih sredstev, in sicer „brez vseh dolgov", ne da bi bilo skladno z nacionalno zakonodajo mogoče od nove družbe, na katero je bil prenesen del premoženja, izterjati dolgove nekdanje družbe Olympic Airways.

31. Ob domnevi, da so podatki, ki nam jih je poslala Komisija, pravilni, bi lahko uporaba navedenega zakona preprečila dejansko izvršitev Odločbe. Prvič, že sprejeti ukrepi za izterjavo pomoči od družbe Olympic Airways ne bi mogli več pripeljati do želenega rezultata, ker ta družba ne bi imela več dovolj sredstev, da bi povrnila zadevne zneske. Drugič, cilj Odločbe, to je ponovna vzpostavitev položaja neizkrivljene konkurence v sektorju letalstva, bi bil onemogočen, saj finančna bremena morebitnega povračila ne bi več padla na gospodarske in trgovske operacije, ki so bile nezakonito spodbujane z zadevnimi pomočmi. Tudi v malo verjetnem primeru, v katerem bi sredstva družbe Olympic Airways še vedno zadostovala za vračilo pomoči, bi nova družba Olympic Airlines imela še vedno vse konkurenčne prednosti, ki so posledica nezakonitih pomoči.

32. V zvezi s tem je izredno pomembna sodba v združenih zadevah Italija in SIM 2 Multimedia proti Komisiji[7], kot je Komisija pravilno ugotovila. V teh zadevah gre za prenos sredstev podjetja v težavah.

33. V točkah 76, 77 in 78 navedene sodbe je Sodišče ugotovilo, da se možnost, s katero lahko podjetje v težavah sprejme sanacijske ukrepe, ne bi smela vnaprej ovreči zaradi zahtev v zvezi z izterjavo državne pomoči, ki ni združljiva s skupnim trgom. Vendar bi dejstvo, da se brez pomisleka takemu podjetju omogoči, da med uradnim postopkom preiskave o pomočeh, ki zadevajo prav njega,

7 — Sodba z dne 8. maja 2003 (C-328/99 in C-399/00, Recueil, str. I-4035).

ustanovi podružnico, na katero bi nato preneslo svoje najdonosnejše poslovne dejavnosti, pomenilo, da se vsem družbam omogoči, da ta sredstva odstranijo iz premoženja matične družbe med izterjavo pomoči, kar bi lahko povzročilo, da vračilo pomoči v celoti ali delno ne bi imelo učinkov. Da bi preprečili, da Odločba ne bi izgubila svoje učinkovitosti in se ne bi nadaljevalo izkrivljanje konkurence, se lahko Komisijo vodi do tega, da zahteva, da se izterjava ne omeji na prvotno podjetje, ampak da se razširi na podjetje, ki zagotavlja njegov nadaljnji obstoj s proizvodnimi sredstvi, prenesenimi nanj, kadar nekateri elementi prenosa omogočajo, da se ugotovi gospodarska kontinuiteta med obema stranema.

34. V tej zadevi ni šlo za ustanovitev podružnice s strani družbe, prejemnic pomoči, ampak za prenos glavnih sredstev nekdanje družbe Olympic Airways, ki je ohranila večino obveznosti, na drugo družbo skupine na podlagi zakonodajnega akta. Zdi se mi, da je Grčija, ki je edini ali glavni delničar zadevnih družb, želela s posredovanjem zakonodajalca zagotoviti gospodarsko kontinuiteto med družbama Olympic Airways in Olympic Airlines pod zgoraj navedenimi pogoji. To na ravni nacionalne zakonodaje ovira učinkovito vračilo pomoči in posledično povzroči nadaljevanje izkrivljanja konkurence.

35. Iz navedenega izhaja, da posledice grškega zakona nasprotujejo Odločbi in tako pomenijo, da grška vlada ni dosledno izpolnila obveznosti, ki izhajajo iz te odločbe. Poleg tega je treba ugotoviti, da ima ta vlada obveznost glede odprave vseh ovir, ki bi jih navedeni zakon vseboval, za izvrševanje Odločbe, ki je v skladu z njenim pomenom, to je da pripelje do odprave izkrivljanja konkurence, ki jo povzročajo pomoči.

36. Ta zadnji pogoj dodajam zato, da bi poudaril, da morebitnega povračila pomoči, ki ga ne bodo krile dejansko spodbujane gospodarske dejavnosti, ne smemo obravnavati kot pravilnega izvrševanja Odločbe. Z drugimi besedami, vračilo mora dopustiti tiste učinke na konkurenčne pogoje, ki se jih je hotelo doseči z Odločbo.

*C – Povračilo pomoči 41 milijonov EUR*

37. V skladu s členom 4 Odločbe Helenska republika v dveh mesecih od vročitve te odločbe obvesti Komisijo o ukrepih, ki jih je sprejela na njeni podlagi.

38. V skladu s členom 3(2) Odločbe se izterjava pomoči iz členov 1 in 2 te odločbe izvede nemudoma in v skladu s postopki nacionalne zakonodaje, če dopuščajo takojšnjo in učinkovito izvršitev Odločbe.

39. Glede povračila zneska v višini 41 milijonov EUR iz člena 1 Odločbe, v zvezi s katerim ni bilo nobene negotovosti, je grška vlada Komisijo šele z dopisom z dne 26. junija 2003 obvestila, da bo sprejela odločitev o povračilu te pomoči „pred koncem avgusta 2003". Nazadnje so pristojni organi 25. septembra 2003 sprejeli akt, v katerem so ugotovili dolg v višini 41 milijonov EUR s pripadajočimi obrestmi družbe Olympic Airways do Grčije. Po mnenju grške vlade je bil ta akt nujen dokument za povračilo.

40. V postopku izvrševanja ugotovitve o dolgu je bilo 1. oktobra 2003 izdano neodvisno pravno mnenje o plačilu zneska dolga. 23. oktobra 2003 je družba Olympic Airways v skladu z določbami nacionalne zakonodaje vložila pri pristojnemu upravnemu sodišču ugovor zoper to mnenje in hkrati vložila predlog za odlog izvršitve navedenega mnenja. S sklepom z dne 26. januarja 2004 je bil odobren zahtevani odlog.

41. Grška vlada je na zaslišanju zamudo, do katere je prišlo pri povračilu 41 milijonov EUR, utemeljila s sklicevanjem na težave, ki jih je imela pri opredelitvi in količinski določitvi pomoči iz člena 2 Odločbe. Po svojih besedah je želela rešitev za te težave najti skupaj s Komisijo, preden bi povrnila celotno pomoč. Ta vlada naj bi nato ravnala skladno s pravili nacionalne upravne zakonodaje o izterjavi vsot denarja od fizičnih oseb.

42. Treba je ugotoviti, da od vročitve Odločbe ni bilo več nobene negotovosti glede obveznosti, ki izhajajo iz nje za grške organe. Poleg tega besedilo te odločbe določa jasno in natančno razliko med pomočjo v višini 41 milijonov EUR in drugimi zadevnimi pomočmi. Tako ni bilo nobene pravne ali praktične ovire več, ki bi Helenski republiki preprečevala izterjavo 41 milijonov EUR v roku, določenem v Odločbi. Iz tega izhaja, da grška vlada, s tem ko ni pravočasno vrnila zadevne pomoči, ni izpolnila svojih obveznosti.

43. Zdi se, da od prvega – zapoznelega – ukrepa grške vlade ni prišlo do nobenega napredka pri vračilu 41 milijonov EUR. Takšnega zaostanka ni mogoče upravičiti samo s sklicevanjem na določbe nacionalne zakonodaje. V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča, glede na neobstoj določb Skupnosti o izterjavi nezakonito dodeljenih

pomoči, mora ta izterjava načeloma potekati skladno z ustreznimi določbami nacionalne zakonodaje, pri čemer je treba te določbe kljub temu uporabljati tako, da se izterjava, ki jo zahteva zakonodaja Skupnosti, v praksi ne onemogoči in da se v celoti upošteva interes Skupnosti.[8]

44. Interes Skupnosti za pravilno izvajanje odločb o povračilu nezakonito dodeljenih pomoči pomeni tudi, da se morajo tudi te odločbe izvajati takoj. Kot sem namreč že opozoril v preteklosti[9], rok, v katerem se morajo ponovno vzpostaviti konkurenčni pogoji, ki so bili izkrivljeni, z gospodarskega vidika nedvomno ni brez pomena. Podjetja, ki so prejela nezakonito državno pomoč, lahko včasih izkrivljajo konkurenčne pogoje v taki meri, da se trajno spremeni konkurenčna struktura. Zaradi tega se obveznost upoštevanja rokov, določenih za izterjavo nezakonito dodeljene pomoči, uporablja tudi za interes, zaščiten s členom 87 Pogodbe ES, to je da se prepreči izkrivljanje konkurence v Skupnosti. Iz tega lahko sklepamo, da se strogi pogoji, ki jih je Sodišče določilo za opravičilo, da obveznost izterjave ni bila ali je bila nepravilno izvršena, uporabijo tudi pri neizpolnitvi v predpisanem roku. V tem primeru velja tudi merilo „absolutne nemožnosti".

45. V zvezi s tem nič v spisu ne dokazuje, da je grška vlada natančno izvedla Odločbo, tj. ali v roku ali po njegovem preteku. Nasprotno, kot izhaja iz moje analize posledic grškega zakona, je grška vlada naredila pravilno izvajanje Odločbe v nacionalnem pravnem redu vsaj bolj zapleteno, če ne že nemogoče. Iz tega lahko sklepamo, da navedena vlada prav tako ni izpolnila svoje obveznosti vestnega izpolnjevanja Odločbe, ki je bila v zamudi že v začetku.

D – *Povračilo pomoči, navedenih v členu 2 Odločbe*

46. Skupna značilnost pomoči iz člena 2 Odločbe je, da se nanašajo na različne finančne dajatve, ki jih je družba Olympic Airways zakonsko ali pogodbeno dolgovala, katerih neplačilo ali odlog plačil pa je Grčija dopuščala.

8 — Zgoraj navedena sodba Komisija proti Portugalski, točka 55.

9 — Glej točko 18 sklepnih predlogov v zadevi Komisija proti Španiji (sodba z dne 26. junija 2003, C-404/00, Recueil, str. I-6695).

47. Zadevni zneski za različne kategorije prispevkov, dajatev, pogodbenih obveznosti in taks so navedeni v točkah od 205 do 209 obrazložitve Odločbe.

48. Glede opredelitve teh ukrepov kot pomoči, določitve zneskov in načinov njihove izterjave je Odločba sprožila razprave med Komisijo in grško vlado, ki so se nadaljevale med tem postopkom.

49. Razprave se nanašajo na tri teme:

— prvič, opredelitev stalnega neplačevanja različnih dolgov, kot so državne pomoči;

— drugič, določitev zadevnih zneskov v posameznih primerih;

— tretjič, dogovore, ki so bili sklenjeni za izterjavo navedenih zneskov.

50. Po mnenju grške vlade pomoči iz člena 2 Odločbe ne ustrezajo natančno zneskom, navedenim v tej odločbi, ampak bolj „ugodnosti", ki izhaja iz stalnega dopuščanja neplačevanja teh dolgov. Pri tem bi bilo treba upoštevati razliko med dopuščanjem stalnega neplačevanja s strani navedene vlade in dopuščanjem, ki bi si ga privoščil zasebni vlagatelj.

51. Najprej naj se vrnem k ugotovitvi, v skladu s katero v postopku, katerega predmet je neizvajanje akta Skupnosti, ni dovoljeno, da se ugovarja, v celoti ali delno, zakonitosti tega akta. Če bi grška vlada želela ugovarjati zakonitosti opredelitve stalnega neplačevanja različnih dolgov kot državne pomoči, bi morala vložiti ničnostno tožbo.[10]

52. Za vsak primer naj dodam, da je pojem pomoči splošnejši od pojma subvencije, saj ne vsebuje samo pozitivnih dajatev, kot so same subvencije, ampak tudi ukrepe, ki v različnih oblikah ublažijo stroške, ki ponavadi bremenijo proračun podjetja in imajo, ne da bi bili subvencije v ožjem pomenu besede, iste lastnosti in enake učinke.[11]

10 — Glej v opombi 6 navedene sodbe.

11 — Sodba z dne 15. marca 1994 v zadevi Banco Exterior de Espana (C-387/92, Recueil, str. I-877, točka 13).

53. Takšne pomoči so zlasti primerne za izkrivljanje konkurence, saj na poseben način ublažijo operativne stroške podjetja na škodo tistih podjetij, ki redno plačujejo svoje davčne in pogodbene obveznosti.

54. Izkrivljanje konkurence, ki izhaja iz tega, je mogoče odpraviti samo s pravočasnim in celotnim plačilom zapoznelih dolgov, vključno z obrestmi in s kaznimi. Poleg tega bi lahko obstoj velikodušnih plačilnih olajšav za dolžnika pomenil velike ugodnosti zanj, zlasti kadar ima finančne težave, saj bi mu omogočile, da bi se redno izogibal svojim finančnim obveznostim v nasprotju z ustaljeno poslovno prakso.

55. Končno se mi zdi zdi nevzdržna trditev, da bi zasebni upnik v podobnem položaju ravnal podobno kot davčni organi in grška letališča. Nasprotno, zasebni upnik bi pri dejanski nevarnosti plačilne nesposobnosti dolžnika poskušal dobiti plačilo dolgovanih zneskov v najkrajšem mogočem času in na vsak mogoč način.

56. Glede določitve pomoči, ki jo mora povrniti družba Olympic Airways, grška vlada trdi, da so bili zneski iz člena 2 Odločbe okvirno določeni v točkah od 205 do 209 obrazložitve Odločbe. Tako bi bilo treba del te tožbe, ki se nanaša na zneske iz navedenega člena, zaradi nedoločnosti zavrniti.

57. Vprašanje, ki se postavlja tukaj, je, ali morajo biti v odločbah Komisije v zvezi z izterjavo nezakonitih pomoči vedno navedeni natančni zneski, ki jih je treba povrniti.

58. V zvezi s tem je treba ugotoviti, da niti sodna praksa niti nobena druga določba zakonodaje Skupnosti ne zahteva, da bi Komisija, kadar odredi vračilo pomoči, ki ni združljiva s skupnim trgom, določila znesek pomoči, ki ga je treba povrniti. Komisija se lahko zakonito omeji na splošno ugotovitev, da ima upravičenec obveznost do vračila zadevne pomoči, in nacionalnim organom prepusti nalogo izračuna natančnega zneska pomoči, ki jo je treba vrniti. Ta naloga sodi v okvir širše obveznosti poštenega sodelovanja, ki vzajemno zavezuje Komisijo in države članice pri izvajanju člena 88 Pogodbe ES.

59. V tej zadevi se lahko zneski, ki jih je treba povrniti, preprosto ugotovijo z branjem člena 2 Odločbe v povezavi s točkami od 205 do 209 njene obrazložitve. Če še vedno obstajajo nekatere nejasnosti, je treba to odpraviti s sodelovanjem.

60. Iz dopisovanja, opravljenega med februarjem in septembrom 2003 med Komisijo in grško vlado, izhaja, da je slednja ugovarjala pojmu pomoči, navedenem v členu 2 Odločbe, in zneskom, ki jih je treba povrniti. Ta vlada je nato navedla številne pravne težave, ki naj bi onemogočale izvajanje navedenega člena 2 v nacionalnem pravnem sistemu, in trdila, da ni pristojna, da letališču Spata odredi, naj izterja zapadle letališke pristojbine od družbe Olympic Airways.

61. Kljub temu se zdi, da je navedena vlada začela izvajati nekatere dele člena 2, čeprav počasi in neprepričljivo:

a) najemnine, dolgovane letališčem, v višini 2,46 milijona EUR naj bi bile predmet postopka ugotavljanja, da bi se lahko začelo obdobje za vračilo;

b) DDV v zvezi s prodajo rezervnih delov in goriva družbi Olympic Aviation naj bi bilo treba plačati skupaj z zakonskimi povišanji in s kaznimi v okviru davčnega obračuna za DDV za leto 2003;

c) dajatve, dolgovane letališču Spata, v višini 33,9 milijona EUR naj bi bile predmet sporazuma o poravnavi dolgov, ki naj bi ga družba Olympic Airways sklenila 2. aprila 2002 z odstopom prihodkov iz naslova opravljanja storitev splošnega interesa;

d) v zvezi z dajatvijo, imenovano „spatosimo“, v višini 61 milijonov EUR se grška vlada sklicuje na določeno število plačil, katerih obstoj lahko potrdi z dokazi za znesek okoli 22,8 milijona EUR. Nazadnje grška vlada izjavlja, da je Komisiji poslala kopijo navedenega sporazuma o poravnavi dolgov, ki je določal, da družba Olympic Airways plača iz naslova dajatve „spatosimo“ znesek približno 58,3 milijona EUR v 48 obrokih. Ta sporazum je bil 31. marca 2004 nadomeščen z drugim sporazumom, prav tako za dobo štirih let. Komisija trdi, da se ta sporazum ni upošteval;

e) v zvezi z dolgovi do ministrstev in javnih služb v višini 28,9 milijona EUR bi se lahko ti po besedah grške vlade poravnali s terjatvami družbe Olympic Airways, zato njihovo plačilo ne bi bilo nujno. Vendar pa brez računovodskih dokazil Komisija obstoja teh terjatev še ni mogla ugotoviti.

62. Na podlagi zgoraj navedenega ugotavljam, da grška vlada ni izpolnila svojih obveznosti, ki izhajajo iz člena 2 Odločbe. Če so bile te obveznosti izpolnjene, jih je navedena vlada izpolnila z zamudo in velikimi pomanjkljivostmi, ne da bi svoje ravnanje lahko upravičila s primerom absolutne nezmožnosti.

63. Te ugotovitve bi lahko zadostovale, če ne bi bil sprejet grški zakon. Posledice uporabe tega zakona, ki smo jih opisali v točkah 19 do 22 teh sklepnih predlogov, lahko pomenijo, da izvajanje sporazumov o poravnavi, ki jih je sklenila Olympic Airways, postane popolnoma ali delno nemogoče zaradi nezadostnih sredstev. Poleg tega prenos večine sredstev te družbe na družbo Olympic Airlines na nacionalni ravni ovira izterjavo pomoči od družbe, ki je prevzela gospodarske dejavnosti, upravičene do teh pomoči. Ta ovira za izvajanje Odločbe že omogoča ugotovitev, da grška vlada očitno ni izpolnila obveznosti, ki izhajajo iz členov 2 in 3 navedene odločbe.

## III – Predlog

64. Na podlagi zgoraj navedenega predlagam, naj se tožba Komisije dopusti in naj se odloči:

1. Helenska republika s tem, da v predpisanem roku ni sprejela vseh potrebnih ukrepov za izterjavo pomoči, za katere je bilo ugotovljeno, da niso zakonite in združljive s skupnim trgom (razen tistih, ki se nanašajo na prispevke za IKA), v skladu s členom 3 Odločbe Komisije 2003/372/ES z dne 11. decembra 2002 o pomoči, ki jo je Grčija dodelila družbi Olympic Airways, ni izpolnila svojih obveznosti iz navedene odločbe in Pogodbe ES.

2. Helenska republika nosi stroške postopka.